

بانک جهانی:

تورم و نرخ ارز در ایران کنترل شد

گزارش

در حالی که گزارش مراجع داخلی از بهبود شاخص‌های کلان اقتصادی ایران در دو سال اخیر حکایت می‌کند، نهادهای بین‌المللی نیز در یافته‌ها و گزارش‌های خود با تأیید این اتفاق از موفقیت ایران در چهار شاخص اساسی شامل کنترل تورم و انتظارات تورمی، مهار نرخ ارز، رشد اقتصادی مثبت و رکوردزنی صادرات نفت خبر داده‌اند. در همین خصوص، بانک جهانی در گزارشی از وضعیت کلان اقتصاد ایران از رشد اقتصاد ایران برای چهارمین سال متوالی، افزایش صادرات نفت به بالاترین رقم از زمان خروج امریکا از برجام و موفقیت دولت ایران در کاهش انتظارات تورمی و ثبات نرخ ارز خبر داد.

بانک جهانی در گزارشی از اقتصاد ایران با عنوان «شرایط کلیدی و چالش‌ها» نوشت که اقتصاد ایران با کمک بخش نفت برای چهارمین سال متوالی در مسیر رشد قرار دارد. با این حال، تورم بالای ماندگار و کمبود فرصت‌های شغلی از جمله چالش‌های این اقتصاد هستند. رشد اقتصادی کشور فرآیند نیست؛ ۲۸٫۱ درصد از ایرانیان فقیر هستند و دو پنجم خانوارها در معرض فقر قرار دارند. پیش‌بینی می‌شود چشم‌انداز رشد اقتصادی به دلیل تحریم‌ها، اثرات نامطلوب تغییرات آب و هوایی، کمبود برق و گاز و کاهش تقاضای جهانی محدود بماند.

این گزارش افزود: با وجود حفظ رشد متوسط پایدار در سال ۱۴۰۱ اقتصاد ایران با چالش‌های ساختاری ریشه‌داری مواجه است. رشد بلندمدت، کند و بدون اشتغالزایی بوده و بهره‌وری پایین، تورم بالا و عدم تعادل در نظام بانکی و بازنشستگی همچنان ادامه دارد. این چالش‌ها نارضایتی‌های اجتماعی-اقتصادی طولانی مدت را تشدید کرده است. تحریم‌های اقتصادی و بخش دولتی مسلط، مانع استفاده کامل از پتانسیل اقتصادی ایران، از جمله استفاده از جمعیت جوان با تحصیلات عالی، برای تنوع بیشتر اقتصاد به سمت صنایع و خدمات غیرنفتی مانند گردشگری شده است.

دولت برای مقابله با کسری بودجه مصرف خود را کاهش داد

اقتصاد ایران نرخ رشد متوسط ۳٫۸ درصدی را در سال ۱۴۰۱ کسب کرد. این رشد عمدتاً مربوط به بخش‌های خدمات و تولید صنعتی بود. صنعت نفت نیز با کاهش عرضه در بازار جهانی رشد کرد. مصرف در بخش خصوصی به عنوان محرک اصلی رشد تولید ناخالص داخلی در این سال عمل کرد، در حالی که مصرف بخش دولتی به صورت واقعی برای کاهش کسری بودجه کاهش یافت. هم صادرات و هم واردات در این سال بیشتر شدند و سرمایه‌گذاری قوی در بخش ماشین‌آلات باعث رشد آمار سرمایه‌گذاری شد. با وجود رشد ۷۰۰ هزار نفری فرصت‌های شغلی در سه ماهه نخست ۱۴۰۲ بخش اشتغال همچنان نسبت به رشد اقتصادی سه سال گذشته عقب است.

کاهش انتظارات تورمی و ثبات نرخ ارز تورم ماهانه را نزولی کرد

بالا رفتن قیمت مواد غذایی و هزینه‌های ساخت مسکن نرخ تورم را به ۴۶٫۷ درصد در ۵ ماهه نخست سال ۱۴۰۲ رساند. اما کاهش انتظارات تورمی و ثبات نرخ ارز به کاهش شدن تورم ماهانه کمک کرد و موضوع با دسترسی ایران به ذخایر ارزی خود در خارج از کشور همراه بود که فشارها برای افزایش نرخ ارز را کاهش داد. افزایش اخیر صادرات نفت به کاهش کسری بودجه و بهبود تراز حساب‌های جاری کمک کرده است.

صادرات نفت به بالاترین سطح خود از زمان اعمال مجدد تحریم‌ها رسید

در سال ۱۴۰۱ و سه ماهه نخست ۱۴۰۲ درآمدهای نفتی کمتر از رقم پیش‌بینی شده در بودجه بود که دولت در واکنش به آن هزینه‌های خود را اولویت‌بندی کرد. از سه ماهه دوم امسال، صادرات نفت به بالاترین سطح خود از زمان اعمال مجدد تحریم‌های امریکا در سال ۱۳۹۷ رسیده است. با وجود افزایش واردات، بالا رفتن صادرات نفت در سال ۱۴۰۱ باعث شد کشور با مازاد تراز حساب‌های جاری در سطح ۱۴٫۴ میلیارد دلار مواجه شود که البته کسری ۱۴٫۶ میلیارد دلاری حساب خالص سرمایه این دستاورد را باطل کرد. کشور برای هفتمین سال متوالی شاهد خروج خالص سرمایه بود. برآورد می‌شود بهبود صادرات نفت در نیمه نخست ۱۴۰۲ با وجود منفی شدن تراز تجارت غیرنفتی، کل تراز تجاری ایران را مثبت نگه داشته باشد.

رشد تولید ناخالص داخلی در میان مدت ادامه دارد

بانک جهانی در گزارش خود اعلام کرد: پیش‌بینی می‌شود رشد تولید ناخالص داخلی در میان مدت با سرعت متوسط به حرکت خود ادامه دهد. انتظار می‌رود افزایش تولید و صادرات نفت قیمت‌های پایین‌تر نفت در سال ۱۴۰۲ و همچنین اثرات منفی رشد کند اقتصاد چین را خنثی کند و بر این اساس تولید ناخالص داخلی ایران با موتور نفت رشد کند. همچنین پیش‌بینی می‌شود که رشد بخش غیرنفتی به دلیل تحریم‌ها، کمبود انرژی، محدودیت‌های نقدینگی، سرمایه‌گذاری کم و شرایط نامطمئن اقتصادی، در سطحی محدود باقی بماند. تولید ناکافی در بخش کشاورزی که به دلیل خشکسالی و کمبود آب بدتر شده است، به‌طور نامتناهی به فقرا آسیب می‌رساند، امنیت غذایی را به خطر می‌اندازد و مهاجرت به شهرها را بیشتر می‌کند و نابرابری‌ها بین روستا و شهر را افزایش می‌دهد.

حساب‌های جاری همچنان مثبت باقی می‌ماند

پیش‌بینی می‌شود صادرات بیشتر نفت و دسترسی نسبی به وجوه مسدود شده، فشارهای مالی و خارجی را کاهش دهد. انتظار می‌رود هزینه‌های دولت در سال‌های ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۴ از درآمدها پیشی بگیرد، که منجر به کسری مالی می‌شود. البته با کمک درآمدهای

نفتی، این کسری به عنوان درصدی از تولید ناخالص داخلی رقم کوچکتری خواهد بود. در حالی که دولت قصد دارد بیشتر این کسری را از طریق فروش دارایی‌های خود پوشش دهد، پیش‌بینی می‌شود که فروش دارایی‌ها تا سطحی ناکافی شکاف بودجه را پوشش دهد و در نتیجه فشارهای تورمی ناشی از کسری بودجه حفظ خواهد شد. در بخش خارجی انتظار می‌رود که حساب‌های جاری، همچنان مثبت باقی بماند، چرا که صادرات نفت خام بیشتر، افت قیمت نفت و همچنین افزایش واردات را جبران می‌کند. دسترسی به وجوه مسدود شده به کاهش فشارها بر نرخ ارز و کاهش انتظارات تورمی کمک می‌کند. تورم بالا و ایجاد فرصت‌های شغلی ناکافی همچنان بر رفاه خانوارها فشار وارد می‌کند و سیاست‌های کاهش فقر را به چالش می‌کشد.

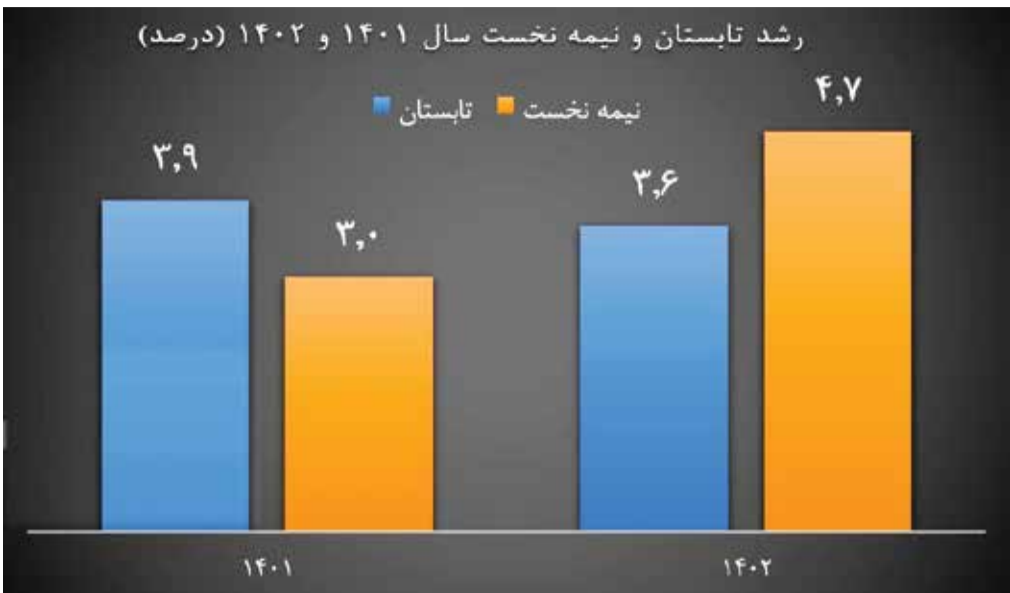
اقتصاد ایران در چهار شاخص اساسی شامل کنترل تورم و انتظارات تورمی، مهار نرخ ارز، رشد اقتصادی مثبت و رکوردزنی صادرات نفت موفق عمل کرده است

کمبود آب و انرژی، تهدیدی برای چشم‌انداز اقتصادی ایران

به هر ترتیب، چشم‌انداز اقتصادی ایران در معرض ریسک‌های فزاینده‌ای قرار دارد. از جمله این ریسک‌ها می‌توان به کمبود بیشتر آب و انرژی و تشدید شوک‌های تغییرات آب و هوایی اشاره کرد. اعمال تحریم‌های بیشتر و اجرای سخت‌گیرانه‌تر تحریم‌های فعلی ممکن است تجارت را مختل کرده و انتظارات تورمی بیشتر را تقویت کند. کاهش قابل توجه تحریم‌ها یا دستیابی به یک توافق هسته‌ای موقت می‌تواند چشم‌انداز اقتصادی ایران را به‌طور قابل توجهی بهبود بخشد.

یارانه ثروتمندان به نفع نیازمندان حذف شود

برپایه این گزارش، بانک جهانی در بخشی از گزارش خود توصیه کرد، برای حل این مشکلات مهم ساختاری باید هرچه زودتر اصلاحات اقتصادی لازم انجام گیرد. اصلاحات اولویت‌دار شامل بازگرداندن ثبات به قیمت‌ها و نظام مالی، اعطای وام مبتنی بر بازار و به حداقل رساندن مداخلات غیرضروری در بازار و کنترل قیمت‌هاست. اجرای یک سیاست مالی ثابت و غیردورانی به مهار کسری بودجه و ترویج سرمایه‌گذاری در بخش‌های تولیدی و انرژی‌های تجدیدپذیر و همچنین به تنوع اقتصادی کمک می‌کند. پرداخت یارانه‌های نقدی به نیازمندان واقعی (و حذف یارانه ثروتمندان) پتانسیل مالی خوبی در اختیار دولت قرار می‌دهد و البته باید گفت که پرداخت یارانه‌های نقدی به گروهی مشخص از افراد نیازمند از آنها در برابر تورم محافظت می‌کند.

اقتصاد ایران ۴٫۷ درصد بزرگتر شد

بانک مرکزی: رشد اقتصاد ایران در شش ماهه نخست امسال با نفت ۴٫۷ درصد و بدون نفت ۳٫۶ درصد بوده است

گزارش

از افزایش ۴ درصدی نسبت به شش ماهه اول سال ۱۴۰۱ برخوردار بود؛ به‌طور مشخص در این بخش رشد شاخص تولید کارگاه‌های بزرگ صنعتی ۱۰۰ نفر کارکن و بیشتر - با اختصاص سهم حدود ۷۰ درصد از ارزش افزوده بخش صنعت - نسبت به شش ماهه اول سال ۱۴۰۱ معادل ۳۰٫۵ درصد بود. بررسی عملکرد رشد شاخص مزبور به تفکیک رشته فعالیت‌های صنعتی (برحسب کدهای ISIC دورقمی) نشان می‌دهد که در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۲ از مجموع ۲۴ گروه اصلی، ۱۸ گروه (با ضریب اهمیت ۶۶٫۵ درصدی از شاخص کل) از رشد مثبت تولید برخوردار بوده‌اند؛ از جمله صنایعی که بیشترین سهم را در رشد محقق شده این دوره داشته‌اند، می‌توان به «صنایع تولید فلزات اساسی»، «صنایع تولید وسایل نقلیه موتوری، تریلر و نیم‌تریلر»، «صنایع تولید محصولات کانی غیرفلزی» و «صنایع تولید مواد غذایی» اشاره کرد.

رشد ۴٫۵ درصدی «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» در شش ماهه اول سال ۱۴۰۲

بررسی تولید ناخالص داخلی برحسب اقلام هزینه نهایی در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد، «هزینه‌های مصرف نهایی بخش خصوصی»، «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» و «هزینه‌های مصرف نهایی بخش دولتی» به ترتیب از ۱۳٫۹۵ درصد به ترتیب از نرخ رشد ۴٫۵، ۴٫۵ و ۰٫۹ درصدی نسبت به دوره مشابه سال قبل برخوردار بوده‌اند.

رشد محقق شده «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» در دوره مزبور عمدتاً متأثر از رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در دو زیربخش «ماشین‌آلات» و «ساختمان» به ترتیب معادل ۷٫۶ و ۲٫۷ درصد بوده است. لازم به ذکر است که رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵) در بخش «ماشین‌آلات» در فصول اول و دوم سال جاری به ترتیب معادل ۲٫۱ و ۱۱٫۸ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل تحقق یافته است.

در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۲ حاصل تحقق رشد مثبت ارزش افزوده در تمامی گروه‌های اصلی بوده است. لازم به توضیح است در دوره مزبور، رشد محقق شده گروه‌های «نفت و گاز»، «صنایع و معادن»، «خدمات» و «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری» نسبت به دوره مشابه سال قبل به ترتیب معادل ۰٫۱، ۲۰٫۷، ۳۰٫۷، ۱۷٫۸ و ۰٫۱ درصد است. بررسی تولید ناخالص داخلی برحسب اقلام هزینه نهایی (به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵) در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد، «هزینه‌های مصرف نهایی بخش خصوصی» و «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» به ترتیب از ۶٫۴ و ۶٫۴ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل برخوردار بوده‌اند.

در این فصل «هزینه‌های مصرف نهایی بخش دولتی» نسبت به فصل مشابه سال ۱۴۰۱ کاهش ۳۰ درصدی را تجربه کرده است. در این دوره رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به تفکیک «ماشین‌آلات» و «ساختمان» به ترتیب معادل ۱۱٫۸ و ۳٫۴ درصد بوده است. «تشکیل سرمایه ثابت ناخالص» در سه ماهه دوم سال ۱۴۰۲ رشد ۶٫۴ درصدی نسبت به دوره مشابه سال قبل و رشد ۴٫۵ درصدی در شش ماهه اول سال ۱۴۰۲ داشته است.

مؤلفه‌های رشد اقتصادی در شش ماهه اول سال ۱۴۰۲

بررسی عملکرد رشد اقتصادی بر حسب گروه فعالیت‌های اقتصادی در ۶ ماهه نخست سال ۱۴۰۲ نشان می‌دهد رشد ارزش افزوده گروه‌های «خدمات»، «نفت و گاز»، «صنایع و معادن» و «کشاورزی، جنگلداری و ماهیگیری» نسبت به دوره مشابه سال قبل به ترتیب معادل ۴٫۲، ۱۷٫۱، ۳۰٫۸ و ۰٫۷ درصد بود که به ترتیب از سهمی معادل ۲٫۳، ۱٫۴، ۰٫۹ و ۰٫۱ واحد درصد در رشد اقتصادی شش‌ماهه اول سال ۱۴۰۲ برخوردار بوده‌اند. در دوره مزبور ارزش افزوده بخش «صنعت» به قیمت‌های ثابت سال ۱۳۹۵

گروه اقتصادی	۱۴۰۱		۱۴۰۲	
	شش ماهه	سال	شش ماهه	سال
گروه کشاورزی	۱/۱	۱/۱	۲/۰	۰/۱
گروه نفت	۶/۷	۱۰/۰	۱۶/۵	۱۷/۸
گروه صنایع و معادن	۲/۲	۶/۵	۲/۰	۲/۷
استخراج معادن	۲/۲	۲/۸	۲/۷	۵/۲
صنعت	۶/۹	۹/۵	۲/۵	۲/۰
تأمین برده گاز، بخار و نیروی هوا	۲/۷	۲/۷	۲/۷	۲/۱
آبرسانی، مدیریت پسماند، فاضلاب و فاضلابی تصفیه	۰/۲	۰/۲	۱/۲	۰/۵
ساختمان	۰/۰	۱/۲	۱/۶	۶/۳
گروه خدمات	۲/۲	۲/۲	۵/۷	۲/۷
خدمات فوری و هرده فوری و تعمیر وسایل نقلیه موتوری	۵/۶	۷/۲	۲/۲	۲/۲
حمل و نقل و بازرگانی	۱۲/۵	۹/۹	۸/۵	۶/۶
فعالیت‌های مربوط به تأمین جاذب غذا	۸/۶	۲/۸	۲/۰	۲/۵
اطلاعات و ارتباطات	۹/۰	۱۰/۱	۱/۸	۱/۸
فعالیت‌های مالی و بیمه	۵/۸	۵/۸	۳/۶	۰/۱
فعالیت‌های اداری و معاملات	۲/۲	۲/۲	۲/۹	۰/۸
فعالیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی	۲/۱	۸/۲	۰/۰	۰/۲
فعالیت‌های اداری و خدمات پشتیبانی	۰/۷	۰/۷	۰/۸	۰/۲
اداره عمومی، دفاع و تأمین اجتماعی	۰/۸	۰/۸	۰/۱	۰/۲
آموزش	۰/۰	۰/۰	۰/۰	۰/۰
بهداشت و مددکاری اجتماعی	۰/۲	۰/۵	۰/۲	۰/۰
هنر، سرگرمی، تفریح، ورزش و سایر فعالیت‌های تفریحی	۰/۲	۰/۲	۵/۲	۰/۰
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه	۳/۰	۳/۰	۳/۶	۳/۷
تولید ناخالص داخلی به قیمت پایه (بدون نفت)	۲/۶	۲/۵	۲/۹	۲/۶

۱. نرخ رشد عبارت است از درصد تغییر رقم جاری نسبت به رقم دوره مشابه سال قبل.